

"Prints ja kerjus" Estonias –

ajastute ja stiilide kokteil

ANNE PROMMIK

ajakirjanik

Priit Pajusaare ooper Mark Twaini jutustuse ainetel, Aapo Ilvese libreto ja dramatiseering. Esietendus Rahvusooper Estonias 26. jaanuaril. Dirigendid Mihhail Gerts ja Risto Joost. Kunstnik: Ingrid Proos. Lavastaja: Andres Puustusmaa. Osades: Priit Pius, Märt Pius, Jassi Zahharov, Juuli Lill, Rauno Elp, Urmas Põldma, Kristel Pärtna, Liisa Piret Pajusaar jt.

Uus noorteooper oma rohkete tegelastega on nagu värvi-
line kihisev energiajook, milles algajad lauljad ujuvad
vapralt kõrvuti vanade kaladega. Kõrvu paitavaid me-
loodiaid ilmestavad nii baroksed ornamendid orkestrilt kui ka
saatebändi basskitarr. Tegevus muutub laval filmiliku kiirusega.
Nõtkelt väänlevate narride, kaunite seltsidaamide ja Prahahoovi
poiste kõrvall mõllavad verejanuline timukas ja psühhopaadist
vampiirlike kalduvustega sarimõrvar.

"Kas see on päris kirves?" ahhetas eelkooliealine ja ronis huk-
kamisistseeni eest tooli alla. Poisteooperina mõjunud teoses on nii
relvi, üllust kui ka verd tarretama panevaid hetki. Tore oli meenu-
tada lapsepõlves loetud vana lugu. Eks uute laste jaoks peabki see
lugu uues vormis olema. Saalitäis koolilapsi igatahes huilgas vai-
mustusest ning plaksutas ja trampis kogu hingest. Eriti kaksik-
vendadest peaosalistele **Priit** ja **Märt Piusile**. Tublid poisid!
Linnateatri värsked näitlejad said hakkama tõelise julgustükiga.
Astuda vaid paarikuise harjutamise järel lavale kõrvuti Estonia
suurimate staaridega, kellest nii mõnegi hääle võimsus on piisav
klaaside purustamiseks!

Eurolaulude loojana kuulsaks saanud helilooja **Priit Pajusaar** on kirjutanud vahva kahetunnise lasteooperi. Mida
ma, tõsi küll, esialgu ekslikult muusikaliks pidasin. Kuigi teose
sisu antakse edasi valdavalt muusikaga, siis klassikalisi ooperi-
numbreid siin peaaegu pole; samuti on tantsul (koreograafia
Elo Unt) etenduses peaaegu laulmisega võrdväärne osa.
Ooperlikkust vähendab ehk ka sellele omase tegelaste hierarhia
puudumine. Aga kokkuvõttes ei määra teose edukust mitte žan-
rimääratlus.

Aapo Ilves on kirjutanud vaimuka ja muusikateatrisse hästi
sobiva libreto. Filmilavastaja ja näitlejana tuntuks saanud
Andres Puustusmaa on rohked tegelased hoogsalt pöörlema



pannud, varjamata taotlust filmilikkusele. See tähendab ka piisavalt naturalismi laval. Õnneks on ta siiski suutnud vältida ülelavastamise löksu. Rütmid muutuvad kiiresti ja sujuvalt. Lõpu poole tekkis paar korda seisak, kui eelmised tegelased ei saanud küllalt kähku lavalt minema.

Hääleline ebaühtlus

Vokaalselt olid kõik lauljad eraldi võttes head. Muidugi ei saa hindamisel kasutada mingit ühtset mõõdupuud, sest kümneid aastaid laulnud poleks kuidagi aus kõrvutada debütantidega. 5. veebruari etendusel nähtud lauljad jagunesid kolme tüüpi. Esiteks verinoored muusikateatri debütandid, teiseks paindlikud, artikulatsiooni erinevate stiilidega kohandada suutvad universaalsed artistid ja kolmandaks puhakujulised ooperilauljad, kes kohati teisi oma võimsa häälega varju jätsid. Teisalt polnud nende karakterid ehk nii peenelt välja töötatud ja suur *vibrato* segas teksti mõistmist.

Peasolistide puhul oli hea, et nad olid tõesti kenasti võrdsed, nooruslikult värsked ja energilised, kuigi nende draamanäitlejana selge tekst jäi siiski lauldes veidi väheaktiivseks. Aga selles rollis oli tegevusel ja lavaolemusel vahest suuremgi tähtsus kui vokaalil!

Paraku jääb siiski häirivalt kõrva, kui ansambliis satuvad koos laulma väga eri-

neva häälekooliga lauljad. Kuuldavuse tagamiseks olid lauljad varustatud mikrofonidega. Paraku jäävad sel juhul siiski kannatajaks poplaulja kooliga ehk väiksema resonantsiga solistid, kelle hääel pole ju tegelikult väiksem, aga küsimus on tehnikas. Näiteks metsapiigad Mary (**Kristel Pärtna**) ja Anne (**Liisa Piret Pajusaar**) on ju väga andekad, aga siiski pole mõlemad laulnud Violetta ja Gildat. Pärtna erilise tämbriga nõtkete hääel säras koloratuurses partiis oma täies ilus, kuigi vahel tundus, nagu püüaks ta balansi huvides oma häält tagasi hoida. Noorukese Pajusaare oma ea kohta paljulubav ilus sopran jäi siiski oma vähem koondatud tooniga teenimatult varju. Väga hea rollilahenduse oli leidnud **Janne Sevtsenko** valeprintsia armunud seltsidaami Jane'i rollis. Ühendades osavalt ooperilaulja kooli beltingu võtetega, demonstreeris ta kaunist rinnaregistrit ja oskust peaaegu *vibrato*'ta laulda ning mängis oma rolli suureks. Tema teise vaatuse soolost kujuneb kindlasti üks ooperi hitte. **Juuli Lill** ema osas oli arhetüüpne, usutav ja leebe. Lill on lisaks isepärasele tämbrile ka väga hea näitleja, kes suudab vältida ooperilauljatele nii ahvatlevaid stampe. Ta oli ka üks väheseid, kelle teksti sai saajaprotsendiliselt jälgida subtiitrite abita. **Rauno Elp** tegi südamesemineva esituse pärandist ilma jäetud õilsa aadliku Miles Hendonina. Tema vokaalne vorm näib üha paranevat.

Ühtlaselt ja kaunilt laulis ka **Urmas Põldma** tema reeturist venna rollis. Kõrvalosadest jäi eredalt meelde londonlast ja vangivalvurit kehanud **Aare Kodasma** nii oma sümpaatse vokaalikäsitluse kui ka toredate karakteritega.

Põhiline vahe elukutselise ooperilaulja ja harrastaja vahel seisnebki ehk laulmise intensiivsuses ja see andis ooperisolistidele vähem laulnute ees edumaa. Väga jõuliselt mõjus **Jassi Zahharov** nii John Canty kui ka kuningana. Tema kiiduväärt diktsioon ja jõulisus olid nii silmatorkavad, et isegi minu eelkooliealine laps sai grimmist-kostüümist hoolimata kohe aru, et tegemist on sama lauljaga.

Muusikateatri paratamatu muutumine

Reaalsus on see, et popkultuuri mõju ulatub ka ooperilavale. Kust tõmmata siin piir, et naturalism ja teravad elamused ei saaks vaid turunduslikuks tööriistaks? Mina olen "Traviata" lummuses üles kasvunud ja kipungi ehk otsima lavalt muinasjutulist idealismi. Millega ei sobi ju eriti kokku näiteks valeprintsia armunud Jane'i ehmatatus armastatu päritolu paljastamisel. Lavale hakkab jõudma reaalne inimene kõigi oma nõrkustega. Ilus muusika ning kaunid hetked olid "Printsis ja kerjuses" ju olemas, koos eluröömsa lapsesmeelega. Aga mulle oleks ikkagi midagi nagu puudu jäänud. Või hoopis üle!